

ГОДИШЕН ДОКЛАД за 2014 г.

**НА МЕЖДУВЕДОМСТВЕНАТА КОМИСИЯ ЗА ЕКСПОРТЕН
КОНТРОЛ И НЕРАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОРЪЖИЯТА ЗА МАСОВО
УНИЩОЖЕНИЕ КЪМ МИНИСТЪРА НА ИКОНОМИКАТА**

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНИЯ
КОНТРОЛ НА ПРОДУКТИ,
СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА,
И НА ИЗДЕЛИЯ И
ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА
УПОТРЕБА**

София
юни 2015 г.

Съдържание:

I. Въведение	3
II. Национално законодателство в областта на експортния контрол	3
III. Контролни органи	4
IV. Продукти, свързани с отбраната	7
1. Сътрудничество в рамките на ЕС	7
1.1. Обща външна политика и политика на сигурност	7
1.2. Обща Позиция 2008/944/ОВППС на Съвета от 8 декември 2008 година	7
1.3. Общ списък на оръжията на ЕС	8
1.4. Договор за търговия с оръжия	9
1.5. Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността	10
2. Международни организации и инициативи в областта на експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, по линия на които Р България има задължение да предоставя данни и информация	10
2.1. Организация на обединените нации	10
2.2. Организация за сигурност и сътрудничество в Европа	11
2.3. Васенаарска договореност	12
3. Данни за износ, внос, трансфер, транзит, превоз на продукти, свързани с отбраната, брокерски сделки с тях и участие в изложение	12
V. Изделия и технологии с двойна употреба	13
1. Стратегия на Европейския съюз срещу разпространението на оръжия за масово унищожение и прилагане на експортен контрол	13
1.1. Европейска стратегия срещу разпространението на оръжия за масово унищожение	13
1.2. Международни режими за експортен контрол	15
1.3. Международни организации и договори за неразпространение на оръжия за масово унищожение	17
2. Законодателство на ЕС в областта на експортния контрол на изделия и технологии с двойна употреба	18
3. Сътрудничество в областта на експортния контрол на изделия и технологии с двойна употреба	20
3.1. Работна група по ИТДУ	19
3.2. Координационна група	20
4. Данни за износ, трансфер, внос, транзит на изделия и технологии с двойна употреба и брокерски сделки с тях	20
VI. Приложения	21
Приложение 1 - Категории на Списъка на продуктите, свързани с отбраната	22
Приложение 2 - Обобщени данни за издадените разрешения и удостоверения, и за осъществения износ и трансфер на продукти, свързани с отбраната, от територията на Р България	23
Приложение 3 - Обобщени данни за издадените разрешения и удостоверения, и за осъществения внос и трансфер на продукти, свързани с отбраната, за територията на Р България	34
Приложение 4 - Категории на Списъка на изделията и технологии с двойна употреба	41
Приложение 5 - Обобщени данни за издадените разрешения и за осъществения износ и трансфер на изделия и технологии с двойна употреба от територията на Р България	42
Приложение 6 - Обобщени данни за издадените удостоверения за внос и за осъществения внос на изделия и технологии с двойна употреба	43

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ В НАСТОЯЩИЯ ДОКЛАД

АГ	Австралийска група
ВД	Васенаарска договореност
ГРСИ	Генерално разрешение на Съюза за износ
ГЯД	Група на ядрените доставчици
ДНЯО	Договор за неразпространение на ядрените оръжия
ДТО	Договор за търговия с оръжия
ДЧ	Държави-членки
ЕК	Европейска комисия
ЕП	Европейски парламент
ЕС	Европейски съюз
ЗЕКПСОИТДУ	Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ИТДУ	Изделия и технологии с двойна употреба
ККБ	Конвенция по касетъчните боеприпаси Конвенцията за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване
КЗБО	Конвенцията за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическото оръжие, както и за неговото унищожение
КЗХО	Конвенцията за забрана на използването, съхранението, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване
ККБ	Конвенция по касетъчните боеприпаси Конвенция за забрана на използването, съхранението, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване
КППМ	Конвенция за забрана на използването, съхранението, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване
МААЕ	Международна агенция за атомна енергия
МОЛВ	Малки оръжия и леки въоръжения
ОВППС	Обща външна политика и политика за сигурност
ОДПЗЯО	Организация на Договора за пълна забрана на ядрените опити
ОЗХО	Организация за забрана на химическите оръжия
ОМУ	Оръжия за масово унищожение
ОССЕ	Организация за сигурност и сътрудничество в Европа Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ППЗЕКПСОИТДУ	Правилник за прилагане на закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба
ПСО	Продукти, свързани с отбраната
РКРТ	Режим за контрол на ракетните технологии
СС НА ООН	Съвет за сигурност на Организацията на обединените нации

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад съдържа информация за дейността на **Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжията за масово унищожение към министъра на икономиката** за периода **от 1 януари до 31 декември 2014 г.** и е изготвен в изпълнение на чл. 70 от ЗЕКПСОИТДУ.

Целта на доклада е да представи подробна информация, свързана с отговорната и последователна политика на Р България в областта на експортния контрол на ПСО и на ИТДУ, която страната ни провежда в съответствие с поетите ангажименти по линия на многостранните договорености в областта на експортния контрол, отчитайки наложените международни санкции по линия на СС на ООН, от ЕС и ОССЕ.

Прилагането на принципите на експортния контрол е обвързано със защитата на националната сигурност, икономическите и външнополитическите интереси на страната ни. Контролът, както в рамките на международните организации и режими, така и на национално ниво, обхваща определени категории конвенционални въоръжения, свързано с тях оборудване и средствата за тяхното производство, а също така и широка гама ИТДУ, които могат да бъдат използвани както за граждански цели, така и за производство на конвенционални оръжия и разработването и разпространението на ОМУ.

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ

Националната система за експортен контрол се основава на съвкупност от нормативни актове, с които се определят реда, правилата, отговорностите на лицата, извършващи дейности с ПСО, и с ИТДУ и функциите на съответните контролни органи:

➤ **Закон за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба** (Обн., ДВ, бр. 26 от 29.03.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., изм. и доп., бр. 56 от 24.07.2012 г., в сила от 24.07.2012 г., бр. 93 от 27.11.2012 г., бр. 9 от 31.01.2014 г., в сила от 31.01.2014 г., изм., бр. 14 от 20.02.2015 г.)

➤ **Правилник за прилагане на закона за експортния контрол** на продукти, свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба (обн., ДВ, бр. 57 от 26.07.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., изм. и доп., бр. 68 от 04.09.2012 г., бр. 96 от 05.11.2013 г.);

➤ **Заповед № РД-16-167/10.03.2015 г.** на министъра на икономиката за утвърждаване на образци на документи, съгласно приложения от № 1 до № 53, съгласно ЗЕКПСОИТДУ;

➤ **Постановление на Министерския съвет № 216 от 25.07.2014 г.** (Обн., ДВ, бр. 64 от 5.08.2014 г., в сила от 5.08.2014 г., доп., бр. 94 от 14.11.2014 г.): Приложение № 1 за

приемане на Списък на продуктите, свързани с отбраната и Приложение № 2 за приемане на Списък на изделията и технологиите с двойна употреба, които подлежат на контрол при внос;

➤ **Постановление № 272 на МС от 30.10.2012 г.** за изменение и допълнение на Постановление № 91 на МС от 9.04.2001 г. за утвърждаване на Списък на държавите и организациите, спрямо които Р България прилага забрана или ограничения върху продажбата и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване, в съответствие с резолюции на Съвета за сигурност на ООН и решения на Европейския съюз и на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (Обн., ДВ, бр. 37 ОТ 2001 г.; изм. и доп., бр. 70 ОТ 2002 г., бр. 22 и 61 от 2003 г., бр. 9, 61 и 110 от 2004 г., бр. 24, 74, 78, 85, 94 и 96 от 2005 г. бр. 22, 32, 33 и 92 от 2006 г., бр. 7, 32, 34, 41, 46 и 61 от 2007 г., бр. 9 и 43 от 2008 г., бр. 92 от 2009 г., бр. 24 и 73 от 2010 г. и бр. 49 от 2012 г.);

➤ **Закон за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори** (Обн., ДВ, бр. 8 от 28.01.2000 г., изм., бр. 75 от 2.08.2002 г., в сила от 3.09.2002 г., бр. 11 от 2.02.2007 г., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 26 от 29.03.2011 г., в сила от 30.06.2012 г., бр. 14 от 20.02.2015 г.);

➤ **Наредба № 16-437 от 04.05.2007 г.** за условията и реда за извършване на дейности с токсичните химически вещества и техните прекурсори (Обн. бр. 40 от 2007 г., изм. бр.18 от 23.02.2013 г.);

➤ **Закон за изпълнение на Регламент на Съвета (ЕО) № 1236/2005** относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание (Обн., ДВ, бр. 23 от 29.02.2008 г., изм. бр. 14 от 20.02.2015 г.);

➤ **Решение на Министерския съвет № 225 от 9 април 2015 г.** относно забрана за транспортиране с цел внос на всички видове боеприпаси за огнестрелни оръжия и транспортиране на боеприпаси за огнестрелни оръжия на територията на Република България от територията на друга държава членка с цел утилизация и/или унищожаване.

КОНТРОЛНИ ОРГАНИ

Контролът по спазването на режима за дейностите с ПСО и ИТДУ, се осъществява от Междуведомствения съвет по отбранителна индустрия и сигурност на доставките към Министерския съвет, Междуведомствената комисия, министъра на икономиката, министъра на вътрешните работи, председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и директора на Агенция “Митници” на Министерството на финансите или от оправомощени от тях длъжностни лица, съгласно чл. 67, ал. 1 от ЗЕКПСОИТДУ.

Междуведомствен съвет

Междуведомственият съвет, създаден с ПМС № 120 от 25.06.2012 г. (обн. ДВ, бр. 49 от 29.06.2012 г., в сила от 30.06.2012 г.) е правопреемник на Междуведомствения съвет по въпросите на военнопromишления комплекс и мобилизационната готовност на страната, създаден с ПМС № 193 от 1993 г. (ДВ, бр. 89 от 1993 г.).

Съпредседатели на Междуведомствения съвет са министърът на икономиката и министърът на отбраната. В Междуведомствения съвет са включени представители на Министерство на икономиката, Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи, Министерство на външните работи, Министерство на финансите, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и храните, Министерство на здравеопазването, Национална разузнавателна служба, ДАНС, Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси".

Междуведомственият съвет е консултативен орган за разработване на принципите и за осъществяване на координацията при провеждането на държавната политика в областта на отбранителната индустрия, на експортния контрол на ПСО, на отбранително-мобилизационната подготовка на страната и на международното отбранително-икономическо и научно-техническо сътрудничество във връзка с отбраната и сигурността на страната.

В изпълнение на ЗЕКПСОИТДУ, Междуведомственият съвет издава лиценз за износ, внос и транспортиране на ПСО, сертификат за получател на ПСО, както и удостоверение за регистрация за трансфер и удостоверение за регистрация за брокерска дейност с ПСО.

Междуведомствена комисия

Междуведомствената комисия е национален орган в областта на експортния контрол на продукти свързани с отбраната, и на изделия и технологии с двойна употреба. Съставът и редът на дейността ѝ са определени в глава четвърта на ППЗЕКПСОИТДУ. Председател на Междуведомствената комисия е министърът на икономиката, членове са представители на МВР, МВНР, МИ, МО и ДАНС.

Междуведомствената комисия:

- разглежда заявления за издаване на индивидуални и глобални разрешения за износ, внос и трансфер от територията на Р България, транзит, превоз, участие в изложение на ПСО и брокерска сделка с тях;
- разглежда заявления за издаване на индивидуални и глобални разрешения за износ и трансфер от територията на Р България, транзит и брокерска дейност с ИТДУ;
- публикува национални генерални разрешения за трансфер на ПСО и за износ и трансфер на ИТДУ;
- приема декларациите за осъществяване на трансфер по национални генерални разрешения за трансфер на ПСО;
- приема декларациите за осъществяване на износ по ГРСИ на ИТДУ.

Междуведомствената комисия е и Национален орган на Р България по прилагането на КЗХО. Основните ѝ функции са свързани с предоставяне на годишните декларации на страната ни за изминали и планирани дейности с токсични химически вещества и техните прекурсори, посочени в приложенията на КЗХО, както и данни за други органични химически производства. Междуведомствената комисия разглежда заявления и издава удостоверения за посочените дейности с токсични химически вещества и техните прекурсори¹, осигурява безпрепятствено провеждане на инспекции на територията на страната на декларираните производствени предприятия и др.

Министър на икономиката

Министърът на икономиката или оправомощени от него длъжностни лица:

- регистрира физически и юридически лица за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и брокерска дейност с тях;
- регистрира вноса на ИТДУ, попадащи в Приложение 2 на Постановление на Министерския съвет № 216/25.07.2014 г. за приемане на Списък на ИТДУ, които подлежат на контрол при внос;
- регистрира трансфера на ПСО за територията на Р България за лицата по чл. 5, т. 1 от ЗЕКПСОИТДУ (физически и юридически лица, регистрирани по реда на Търговския закон), както и износа, вноса и трансфера на ПСО от територията на Р България на лицата по чл. 5, т. 2 от ЗЕКПСОИТДУ (структури на централната администрация на изпълнителната власт, ръководени от министри, ДАНС, НРС и Националната служба за охрана);
- съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за изпълнение на Регламент 1236/2005 издава разрешения за износ и внос на стоките, посочени в Приложение II, разрешение за оказване на техническа помощ, свързана с тези стоки, и разрешение за износ на стоките, посочени в Приложение III на посочения регламент.

Актуална информация

Актуална информация относно законодателството, контролните органи и друга полезна информация във връзка с контрола на ПСО и ИТДУ е публикувана на интернет страниците на:

- Междуведомствения съвет: www.micmrc.government.bg;
- Междуведомствената комисия: www.exportcontrol.bg;
- Министерството на икономиката: www.mi.government.bg/bg

¹ На основание чл. 12, т. 13 от ЗЗХО, Междуведомствената комисия представя отделен доклад за изпълнението на КЗХО и ЗЗХО

СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ЕС

➤ ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

Целите на ОВППС се постигат чрез следване на обща стратегия за съвместни действия. ЕС определя, провежда и прилага обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на развитието на взаимната политическа солидарност между ДЧ, на определянето на въпросите от общ интерес, запазване на общите ценности, фундаментални интереси и независимостта на ЕС, укрепване на сигурността на ЕС и ДЧ с всички средства, запазването на мира и укрепването на международната сигурност, засилване на международното сътрудничество, развитие и консолидиране на демокрацията и силата на закона с респект към правата на човека и основните свободи. На основание чл. 346 от Договора за функциониране на ЕС, всяка страна има право да предприема мерките, които счете за необходими за запазване на своите интереси в областта на сигурността, в т.ч. и свързаните с търговията с оръжия, боеприпаси и военни материали. В съответствие с тази разпоредба ДЧ прилагат национални политики по отношение на износа и вноса на военни изделия.

➤ ОБЩА ПОЗИЦИЯ 2008/944/ОВППС НА СЪВЕТА ОТ 8 ДЕКЕМВРИ 2008 ГОДИНА, ОПРЕДЕЛЯЩА ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА РЕЖИМ НА КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗНОСА НА ВОЕННИ ТЕХНОЛОГИИ И ОБОРУДВАНЕ

Общата Позиция 2008/944/ОВППС определя осем основни критерии, които трябва да се отчитат при разглеждане на заявленията за износ на ПСО. В случаите, когато износът на въоръжение не отговаря на един и/или повече от критериите, държавата-износител може да откаже издаването на разрешение за осъществяване на износа. Осемте критерии са свързани със:

- (1) зачитане на международните ангажименти на ДЧ и наложени санкции от СС на ООН, ЕС и ОССЕ;
- (2) зачитане на правата на човека в държавата-краен получател;
- (3) вътрешната обстановка в държавата-краен получател - съществуването на напрежение или въоръжени конфликти;
- (4) запазване на регионалния мир, сигурност и стабилност и недопускане на прекомерно струпване на оръжия в райони с потенциални или съществуващи конфликти;
- (5) опазване на националната сигурност на ДЧ и на техните територии;
- (6) поведението на държавата-вносител в международната общност, включително по отношение на подкрепата за международния тероризъм и поддържащите го държавни режими;
- (7) наличието на риск от пренасочване или реекспорт при нежелателни условия;

(8) съвместимостта на оръжията или оборудването с техническия и икономическия капацитет на държавата-получател.

Всяка ДЧ е поела ангажимент в случаите на разглеждане на заявление за износ на оръжия да се отчитат направените от други ДЧ откази за идентични сделки. В Обща Позиция 2008/944/ОВППС са разписани редът и правилата за провеждане на консултации с цел уточняване на идентичността на сделката и актуалността на приложените критерии, както и обмен на информация за откази.

➤ **ОБЩИЯТ СПИСЪК НА ОРЪЖИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ** дефинира обхвата на ПСО, подлежащи на контрол: бойни огнестрелни оръжия и боеприпасите за тях, бомби, торпеда, реактивни снаряди, ракети, средствата за управление на огъня, военните сухопътни транспортни средства, химически или биологични токсични вещества и средства за защита от тях, радиоактивни и взривни материали с военно предназначение, ракетни горива, пиротехнически и други вещества, военни плавателни съдове и летателни апарати, специализирано военно електронно оборудване, кинетични високоскоростни оръжейни системи, бронирани или защитни технически средства, симулатори за бойно обучение, апаратури за визуализация или радиоелектронно противодействие, заготовки и отливки, които се използват в контролирани продукти, водолазна апаратура, технически бази-данни и други технически средства с военно предназначение, средства за производство на оръжия, оръжейни системи с насочена енергия, средства за защита, криогенни и свръхпроводими технически средства, софтуер със специално предназначение, военни технологии, както и техническата помощ, свързана с поддръжка, ремонт, модифициране и модернизация. В националното законодателство Общият списък на оръжията на ЕС е приет с ПМС № 216 от 25.07.2014 г.

Р България ежегодно предоставя на Съвета на ЕС данни за осъществения през предходната година износ на ПСО. На основание чл. 8, ал. 2 от Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване, Секретариатът на Съвета на ЕС изготвя консолидиран доклад въз основа на предоставените от държавите-членки национални данни.

Докладът на ЕС интегрира данни за износа на конвенционални оръжия от ДЧ за предходната календарна година по категории въоръжения, стойности на издадени разрешения и реализиран износ. Документът се предоставя на Европейския парламент (ЕП) и се публикува в Официалния вестник на ЕС.

На регулярни заседания на **Работната група по износа на конвенционални оръжия (COARM)** към ЕСВД, ДЧ обсъждат актуални въпроси, свързани с експортния контрол на ПСО. През 2014 г. е изградена COARM online system за защитена връзка, която ще се използва чрез създаване на ECAS (European Commission Authentication Systems) достъп на предварително определени лица. Използването на системата за двупосочен обмен на информация ще включва данни за издадени откази и данни за разрешен и осъществен износ на годишна база по линия на ЕС, като едновременно с това ще дава възможност българските контролни органи да разполагат с аналогична информация, публикувана в системата от другите ДЧ.

Работната група провежда ежемесечни заседания в гр. Брюксел, Белгия. В този формат вземат участие представители на компетентните държавни органи на ДЧ на ЕС. На заседанията се дискутират актуални въпроси, свързани с политиките на експортен контрол на ДЧ, обменя се информация по отношение на прилаганите национални политики в областта на експортния контрол спрямо определени държави и региони и издадени откази за износ на ПСО, както и се провеждат дискусии относно съдържанието на проекти на документи по линия на Съвета на ЕС. Част от работата на групата е и осъществяване на политически диалог с трети страни в подкрепа на ДТО.

Обсъждат се и настоящите и бъдещите дейности на ДЧ в изпълнение на Решение на Съвета 2012/711/ОВППС в процеса на подпомагане и насърчаване контрола на износ на ПСО и спазването на принципите и критериите на Обща позиция 2008/944/ОВППС в трети страни.

➤ **ДОГОВОР ЗА ТЪРГОВИЯ С ОРЪЖИЯ**

След приемането на ДТО на 2 април 2013 г. основен приоритет в работата на групата бе процесът на ускоряване на ратифицирането и прилагането на ДТО, както и засилване на външните връзки с държави, които не са присъединили към договора. Във връзка с Решение на Съвета 2013/43/ОВППС (за продължаване на дейностите на Съюза в подкрепа на ДТО в рамките на Европейската стратегия за сигурност) са проведени семинари в подкрепа на ефективното прилагане на ДТО. На 16 декември 2013 г. е публикувано Решение на Съвета на ЕС 2013/768/ОВППС относно дейностите на ЕС, в рамките на Европейската стратегия за сигурност, в подкрепа на прилагането на ДТО.

ДТО е подписан от българска страна на 2 юли 2013 г. в Ню Йорк, САЩ. България приема ДТО като правно обвързващ инструмент, който, установявайки високи общи международни стандарти за регулиране на международната търговия с конвенционални оръжия, цели предотвратяването на нелегалната търговия и нерегламентираното отклоняване на конвенционални оръжия. ДТО е ратифициран на 14 март 2014 г. с приемането на Закон за ратификацията на Договора за търговия с оръжия (*Обн. ДВ, бр. 26 от 21.03.2014 г.*).

България участва активно в процеса за изработването на ДТО от неговото начало през 2006 г. и заедно с другите ДЧ на ЕС е един от съавторите на Резолюция 61/89 на Генералната асамблея на ООН, приета през декември 2006 г. и целяща да стартира процеса на подготовката на ДТО. На 2 април 2014 г. на официална церемония в Ню Йорк България, заедно с още 15 други държави от ЕС, връчи ратификационните си инструменти за присъединяване към ДТО, като с това подпомогна процеса за влизането му в сила на 24 декември 2014 г.

ДТО е сред приоритетите на България в областта на експортния контрол и контрола на въоръженията. Като член на ЕС, България прилага високи стандарти при регулирането на оръжейните трансфери и се стреми към универсализация на принципите на експортния контрол, заложен в ДТО, с цел постигане на сигурност и прозрачност по отношение на външнотърговските дейности с отбранителни продукти в световен мащаб.

➤ **ДИРЕКТИВА 2009/43/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 6 МАЙ 2009 ГОДИНА ЗА ОПРОСТЯВАНЕ НА РЕДА И УСЛОВИЯТА ЗА ТРАНСФЕР НА ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА, ВЪТРЕ В ОБЩНОСТТА**

Транспонирането на Директива 2009/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 година за опростяване на реда и условията за трансфер на продукти, свързани с отбраната, вътре в Общността в националните законодателства на ДЧ доведе до отстраняване на съществуващите в Общността несъответствия в правилата и процедурите по отношение на вътрешнообщностните трансфери на продукти, свързани с отбраната.

Ежегодно към Европейската комисия (ЕК) се провежда заседание на Комитета, създаден по силата на Директивата. Акцентите през 2014 г. бяха поставени върху развитието на функционалността на Регистъра на предприятията, притежаващи сертификати за свързани с отбраната продукти (The Register of the Certified Defence-related Enterprises - CERTIDER), съдържащ информация за сертифицираните получатели на ПСО, обхвата и формата на националните генерални разрешения за трансфер на ПСО, осъвременяване на данните за националните точки за контакт и възможност за хармонизиране на националните мерки в тази област. Подробна информация може да бъде намерена на <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/certider/>.

Годишната актуализация на приложението към Директива 2009/43/ЕО се извършва въз основа на приетия от Съвета на ЕС на 17 март 2014 г. Общ списък на оръжията на Европейския съюз.

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ИНИЦИАТИВИ В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ПСО, ПО ЛИНИЯ НА КОИТО Р БЪЛГАРИЯ ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ДА ПРЕДОСТАВЯ ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ

Прозрачността и обменът на информация са сред основните принципи, приети от международната общност в областта на експортния контрол. Прозрачността спомага за общото разбиране на целите на експортния контрол, включително функционирането на националните системи за експортен контрол и на международните организации.

➤ **ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ**

Службата на ООН по въпросите на разоръжаването насърчава усилията за разоръжаване в областта на конвенционалните оръжия, особено на противопехотни мини и малки оръжия, които са широко разпространени оръжия в съвременните конфликти.

Регистърът на СС на ООН на конвенционалните оръжия гарантира предсказуемост и прозрачност във въоръжаването и спомага да се изгради доверие между страните и да помогне за предотвратяване на конфликти. Регистърът обхваща седем категории оръжия, които са със значителен поразяващ ефект и които биха могли да осигуряват стратегическо предимство. През 2003 г. бе взето решение данните по износа и вноса на МОЛВ да се добавят към регистъра и на доброволен принцип държавите да ги включват в техните годишни доклади.

По линия на Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия Р България предоставя информация за осъществен износ, внос и трансфер по 7-те категории на Регистъра и за МОЛВ.

Конвенция за забрана на използването, съхранението, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване (Отавска конвенция) задължава държавите-участнички да не използват, разработват, произвеждат, трансферират или насърчават използването на противопехотни мини и да унищожат запасите си от противопехотни мини.

Конвенция по касетъчните боеприпаси забранява употребата, производството, складирането и търговията с КБ, определя система от мерки, свързани със сътрудничество и съдействие по отношение на обезопасяване на засегнати от КБ зони и унищожаване на налични запаси от тези боеприпаси. Според Плана за действие от Виентян - мярка № 8, държавите, ратифицирали ККБ, следва до 1 г. след влизане в сила на ККБ за тях, да представят план за унищожаване на запасите си от КБ.

Р България ратифицира ККБ на 10 февруари 2011 г. Със заповед на министъра на външните работи от 31.01.2012 г. бе създадена междуведомствена работна група, изпълняваща функциите на постоянен механизъм за координация на изпълнението на задълженията ни по ККБ. Приоритет на работната група е изготвянето на национална нормативна база по изпълнението на ККБ.

➤ **ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА СИГУРНОСТ И СЪТРУДНИЧЕСТВО В ЕВРОПА**

Основната цел на ОССЕ е осигуряване на сигурност, военно-политическо, икономическо и хуманно сътрудничество. ОССЕ се занимава с широк кръг проблеми, свързани със затвърждаването на сигурността, включващи противодействие на тероризма, неразпространение на ОМУ, контрол над въоръжението, мерки за укрепването на доверието и безопасността, икономически въпроси, права на човека и др. Р България ежегодно предоставя по линия на Международния обмен за МОЛВ по Документа на ОССЕ за МОЛВ информация за осъществен износ и внос на МОЛВ за предходната календарна година за и от страни-членки на ОССЕ.

Целите, които си поставя международната общност в областта на експортния контрол на ПСО, и политиката, която следва в тази област, са основно продиктувани от загрижеността и ясната необходимост от прилагането на ефективни мерки по недопускането на разпространението на конвенционални оръжия и ОМУ и попадането им в държави, лица и организации, които не се съобразяват с международно приетите норми и чиито действия представляват потенциална заплаха за мира и сигурността на съвременното общество.

Важна роля в прилагането на ефективен експортен контрол е спазването на санкциите и ограниченията, наложени от СС на ООН, от ЕС и ОССЕ.

Списъкът на държавите и организациите, спрямо които Р България прилага забрани или ограничения върху продажбите и доставките на въоръжение и свързаното с него оборудване е определен с Постановление № 272 на МС от 30.10.2012 г. за изменение и допълнение на ПМС № 91 от 9.04.2001 г.

➤ **ВАСЕНААРСКА ДОГОВОРЕНОСТ**

В съответствие с международните си ангажименти по линия на ВД, Р България предоставя информация за осъществения износ за страни, неучастващи във Васенаарската договореност, по 8-те категории оръжия, съгласно Основополагащите елементи на режима (седемте категории по Регистъра на ООН на конвенционалните оръжия и МОЛВ).

➤ **САНКЦИИ И ОГРАНИЧЕНИЯ, НАЛОЖЕНИ ОТ СС НА ООН, ОТ ЕС И ОССЕ**

Детайлна информация за действащите към момента ограничителни мерки за наложените ограничения по държави може да бъде намерена на електронния адрес на Съвета на ЕС: http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/docs/measures_en.pdf.

ДАННИ ЗА ИЗНОС, ВНОС, ТРАНСФЕР, ТРАНЗИТ, ПРЕВОЗ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ПСО ПРЕЗ 2014 Г.

През 2014 г. Междуведомствената комисия е издала общо **963** разрешения. Данните за броя на разрешения износ, внос и трансфер на ПСО, посочени в Приложения 2 и 3 са на база брой разрешени позиции на ПСО, в зависимост от категорията им според Списъка на ПСО.

➤ **ИЗНОС И ТРАНСФЕР НА ПСО ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ**

Междуведомствената комисия е издала **506** разрешения/удостоверения за износ и трансфер на ПСО от територията на Р България. Общата стойност на издадените разрешения е **827 884 778 евро**, като най-голяма част от осъществения износ е за Ирак, Афганистан, Египет, Алжир и Индия (*Приложение 2*).

През 2014 г. е реализиран износ и трансфер на ПСО от територията на Р България на ПСО на обща стойност **403 638 180 евро**. Обект на износ са основно изделия от категории СО3, СО4, СО13, СО1 и СО2, следвани от категории СО16 и СО10 от Списъка на ПСО.

➤ **ВНОС И ТРАНСФЕР НА ПСО ЗА ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ**

През 2014 г. са издадени **399** разрешения/удостоверения за внос и трансфер за територията на страната на ПСО, като най-голям брой разрешения/удостоверения са издадени за внос и трансфер за територията на страната от Чешка Република, Словакия, Беларус и Босна и Херцеговина. Общата стойност на издадените разрешения/удостоверения за внос и трансфер на ПСО за територията на Р България е **306 015 664 евро** (*Приложение 3*).

Общата стойност на реализирания внос и трансфер за територията на страната е **57 027 617 евро**, като най-голяма част от осъществения внос и трансфер е от САЩ, Сърбия, Испания и Беларус. Основната част от внасяните изделия са от категория СО4, следвана от категории СО3, СО11 и СО2. Стойността на реализирания от Министерство на отбраната внос и трансфер на изделия, предназначени за модернизация на Българската армия възлиза на **7 288 950 евро**.

➤ **ТРАНЗИТ, ПРЕВОЗ, БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ПСО И УЧАСТИЯ В ИЗЛОЖЕНИЯ**

През 2014 г. са издадени **42** разрешения за транзит и превоз на ПСО през територията на Р България. За същия период Междуведомствената комисия е издала седем разрешения за брокерски сделки с ПСО и осем разрешения за участия в международни търговски изложения на ПСО.

➤ **ИЗДАДЕНИ ОТКАЗИ**

Междуведомствената комисия е отказала издаването на седем разрешения за износ на ПСО.

С цел да бъдат представени реално осъществените дейности с ПСО и ИТДУ, в приложенията към настоящия доклад не е включена информация за разрешенията/удостоверенията в случаите на извършване на временен и обратен износ/трансфер с цел ремонт, демонстрации и др., както и временен и обратен внос/трансфер за същите цели.

ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА

Изделия с двойна употреба са изделия, включително софтуер и технологии, които могат да се използват както за граждански цели, така и за производство на военни изделия. Износът, трансферът и транзитът на ИТДУ, както и брокерската дейност с тях се контролират с цел неразпространение на ядрени материали, химически и биологически оръжия и оборудването за тяхното производство.

Значителна част от търговията на ЕС със стратегически партньори включва ИТДУ, които намират приложение в ключови сектори на икономиката и в научноизследователската и развойна дейност. Производството и търговията с тези високотехнологични продукти обхваща широк спектър от изделия с гражданско предназначение в областта на енергетиката, космическите изследвания и навигационните технологии, отбраната и сигурността, телекомуникации, компютри и електроника, машиностроене, химическа индустрия и други.

СТРАТЕГИЯ НА ЕС СРЕЩУ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ОМУ И ПРИЛАГАНЕ НА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ

В продължение на изпълнението на „Европейската стратегия срещу разпространението на ОМУ“ и издадената „Зелена книга“, с която се постави началото на широко обществено обсъждане на системата на ЕС за експортен контрол на ИТДУ, през 2014 г. са предприети следните инициативи:

➤ През месец април 2014 г. е публикувано Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент „Преглед на политиката за експортен контрол: гарантиране на сигурността и конкурентоспособността в един променящ се свят“ - инициатива в рамките на Програмата за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (REFIT).

Основни *акценти* са поставени върху експортния контрол в една променяща се по отношение на сигурността, технологиите и икономиката среда, променящите се рискове и заплахи пред сигурността във връзка с разпространението на ОМУ, глобализацията и глобалното измерение на тероризма (прилагане на техники за избягване на контрол, транспортиране на чувствителни изделия през области със слаби национални институции и центрове за прехвърляне на товари), бързите технологични промени и изследователските проучвания с ключова роля при появата на нови рискове от разпространение на ОМУ – нематериален трансфер на технологии, киберинструменти за наблюдение, следене, прихващане и подслушване, трансфери на знания и умения чрез лица, иновационни производства с висока добавена стойност.

Определени са следните *насоки в развитието на стратегическата система за контрол на търговията с ИТДУ*: постигане на баланс между необходимостта от регулиране на търговията и намаляването на регулаторната тежест, разработване на подход за „интелигентна сигурност“ с развитието на нови технологии (облачни компютърни технологии, 3D-принтиране, нанотехнологии), премахване на контрола върху износа на изделия, които са морално остарели или са вече широко достъпни, актуализиране на контрола на техническата помощ, подобряване на контрола върху брокерската дейност и транзита, както и въвеждане на специфични правни разпоредби в партньорството с частния сектор, целенасочено и координирано обхващане на академичните и научноизследователските среди с цел повишаване на осведомеността за приложимите правила и насърчаване на ефективното им прилагане (приемане на кодекс за поведение за учените, участващи в извършването на изследвания свързани с ИТДУ), въвеждане на система за редовен преглед на националните генерални разрешения за износ и обсъждането на евентуалното им приложение като ГРСИ за целия ЕС, проучване на ефекта от въвеждане на ГРСИ за „пратки с ниска стойност“, „вътрешнофирмени трансфер на технологии“, оценка на възможностите за критично преразглеждане на контрола на трансфер на ИТДУ в рамките на ЕС с цел оставащите бариери на единния пазар да бъдат сведени до минимум, като същевременно да се осъществява строг контрол по отношение на трансфера на най-чувствителните ИТДУ, разширяване на функционалността на електронната система за обмен на данни на ЕС и други.

През октомври 2014 г. бе проведен *Форум с индустрията в рамките на ЕС*. Дискусията се фокусира върху четирите основни ключови предизвикателства, посочени в Съобщението на ЕК: спазване на човешките права и сигурността с развитието на концепцията за сигурност в съвременния свят, равнопоставеност, конкурентоспособност, изпълнение и прилагане. Диалог с индустрията и гражданското общество ще се провежда редовно по различните етапи на прегледа на политиката на експортен контрол.

➤ **МЕЖДУНАРОДНИ РЕЖИМИ ЗА ЕКСПОРТЕН КОНТРОЛ:**

Р България е страна по международните режими за експортен контрол. Държавите-участнички се придържат към общоприети принципи на контрол и обмен на информация по отношение на определени групи изделия и технологии с цел избягване на риска от нерегламентираното им използване и разпространение. Дейността на режимите е насочена и към стремеж за осъществяване на контакти с трети държави с цел приобщаването им към ръководните им правила.

Васенаарската договореност е международен режим, създаден с цел да допринесе за регионалната и международната сигурност и стабилност чрез насърчаване на прозрачността и по-голяма отговорност при трансферите на конвенционално оръжие и на ИТДУ, като по този начин се предотвратят дестабилизиращи натрупвания на оръжие. Участващите държави се стремят чрез техните национални политики да гарантират, че трансферите на такива изделия няма да допринасят за развитието или подобряването на военни способности, които подкопават тези цели и няма да бъдат отклонявани за подпомагане на такива способности. Разрешаването на износ или отказ на издаването на разрешение за износ на което и да е изделие от списъците на договореността е отговорност на всяка участваща държава. Представители на участващите държави участват в срещи на работните органи на договореността във Виена, където се намира секретариатът на Васенаарската договореност.

Във връзка със задълженията на Р България по линия на ВД, страната ни предоставя информация за осъществения износ за страни, неучастващи във ВД, на ИТДУ от т.нар. „sensitive“ и „very sensitive“ lists (чувствителни и много чувствителни изделия).

Няма новоприети държави-участнички в режима през 2014 г. Официалният сайт на режима, на който може да бъде намерена информация за основополагащите принципи и документи, е www.wassenaar.org.

Австралийската група е международен режим за ограничаване и предотвратяване на разпространението на химическо и биологическо оръжие чрез контрол на химическите вещества и биологични агенти и свързаното с тях оборудване и технологии. Р България участва в режима от м. октомври 2001 г. Основна цел на групата е държавите-участнички да сведат до минимум опасността от подпомагане на разработването и разпространението на химически или биологични оръжия чрез прилагането на общи правила и принципи при износа на определени химически съединения, човешки, растителни и животински патогени, токсини и свързано с тях оборудване за разработване, производство и разпространение. Групата провежда ежегодни срещи. Всички държави, които участват в Австралийската група, са страни по КЗХО и КЗБО. Членовете на АГ се стремят да гарантират, че контролът на износа не пречи на законната търговия и техническо сътрудничество в химичните и биологичните сектори.

Няма новоприети държави-участнички в режима през 2014 г. Продължават официалните заявки за членство от няколко страни. Официалният сайт на режима е www.australiagroup.net.

Режимът за контрол на ракетните технологии е доброволно сдружение на страни, които споделят целите на неразпространението на безпилотни системи, способни да пренасят оръжия за масово унищожение, и които координират националните си политики и мерки за експортен контрол, насочени към предотвратяване на разпространението им. Този режим се основава на Ръководни правила за обща експортна политика, която се прилага към списък от контролирани изделия, софтуер и технологии. През 2002 г. РКРТ беше допълнен с Международния кодекс на поведение срещу разпространението на балистични ракети, известен още като „Хагски кодекс на поведение“, който призовава за съдържаност и внимание по отношение на разпространението на балистични ракети, способни да пренасят ОМУ. Р България участва в режима от 1 юни 2004 г.

Няма новоприети държави-членки в режима през 2014 г. Информация за принципите, целите и членовете на режима може да бъде намерена на официалната интернет страница на РКРТ: www.mtcr.info.

Комитетът „Цангер“ е международен режим, съдействащ за спазване на разпоредбите, свързани с експортния контрол, по линия на Договора за неразпространение на ядреното оръжие. Р България е приета в Комитета „Цангер“ на ежегодната среща на държавите-участнички на 22.10.1992 г. Ръководните правила на режима предвиждат три условия на доставка, свързана с употреба или производство на ядрени материали: предоставяне на гаранции, че изделията няма да бъдат използвани за ядрени експлозиви, че държавата-вносител е приела гаранциите на МААЕ и клауза за реекспорт, изискваща държавата-вносител да приложи идентични процедури при реекспорт. Няма новоприети държави-членки в Комитета „Цангер“ през 2014 г. Подробна информация е публикувана на сайта www.zanggercommittee.org.

Групата на ядрените доставчици е група от държави, обединени от общ стремеж да допринесат за неразпространението на ядрени оръжия чрез прилагането на Ръководни правила за износа на ядрени материали и свързано оборудване. Тези правила се прилагат от всяка участваща държава в съответствие с националното законодателство и практики и имат за цел да се гарантира, че международната търговия с ядрени материали за мирни цели не допринася за разпространението на ядрени оръжия или други ядрени взривни устройства, и които не могат да възпрепятстват международната търговия и сътрудничество в ядрената област. ГЯД работи в тясно сътрудничество с МААЕ. Р България се е присъединила към Ръководните правила за износ на ядрени материали и свързаното с тях оборудване през 1984 г. ЕК участва като наблюдател в работата на режима.

Няма новоприети държави-участнички в Групата на ядрените доставчици през 2014 г. По-подробна информация за ГЯД е публикувана на www.nuclearsuppliersgroup.org.

Обобщените промени ([Comprehensive Change Note Summary for Council Regulation \(EU\) No. 428/2009](#)) в контролните списъци на международните режими за експортен контрол, приети през 2014 г., които ще бъдат публикувани в края на 2015 г. в ново изменение на Списъка с ИТДУ, могат да бъдат намерени на страницата на ЕК: Trade/Dialogues/Publications.

➤ **МЕЖДУНАРОДНИТЕ КОНВЕНЦИИ И ДОГОВОРИ ЗА НЕРАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОМУ**

Р България подкрепя активно прилагането на основополагащи международните конвенции и договори в областта на неразпространението на ОМУ:

Конвенция за забрана на разработването, производството, натрупването и употребата на химическо оръжие и за неговото унищожаване - подписана на 13.01.1993 г. в Париж и ратифицирана със закон, приет от 38-мо Народно събрание на 29.06.1994 г.

По линия на Организацията за забрана на химическите оръжия, Националният орган по прилагане на КЗХО – Междуведомствената комисия, одобрява и предоставя Годишна декларация за извършени производствени и търговски дейности с токсични химически вещества, техните прекурсори и други органични производства за предходната календарна година, както и Годишна декларация за планираните производства за предстоящата календарна година на веществата от списъците на КЗХО.

Конвенция за забрана на разработването, производството и натрупването на запаси от бактериологични (биологични) и токсични оръжия и за тяхното унищожаване – ратифицирана с Указ № 1524 на Държавния съвет от 30.06.1972 г. КЗБО е правно обвързващ договор, който забранява разработването, производството, съхранението, придобиването и запазването на биологични и токсични оръжия и средства за тяхното изстрелване. Независимо от това следва да се отбележи, че съгласно чл. X от КЗБО, държавите, страни по нея, имат право да участват максимално в обмена на оборудване, материали и свързана с тях информация, при условие че това се прави с мирни цели. Следните артикули попадат в обхвата на КЗБО: микробни и други биологични агенти или токсини, независимо от техния произход или от метода на производството им, от видове и в количества, които не са оправдани за целите на профилактични, предпазни или други дейности за мирни цели; оръжие, оборудване или средства за изстрелване, проектирани да използват такива агенти или токсини.

Договор за неразпространение на ядреното оръжие - ратифициран с Указ № 668 на Президиума на Народното събрание от 10.07.1969 г. и Допълнителния протокол към него, ратифициран със закон, влязъл в сила от 10.10.2000 г. ДНЯО има следните принципни задачи:

- да забрани свободния достъп до ядрено оръжие и съответните технологии;
- да ограничи възможността за военна употреба на ядрено оръжие;
- да създаде възможности за мирно използване на атомната енергия;
- да създаде ефикасен международно признат контролен механизъм за споменатите цели в правен, организационен и технически аспект.

Основните задължения за България произтичат от Споразумение между страната ни с МААЕ за прилагане на гаранциите във връзка с договора за неразпространение на ядреното оръжие и Допълнителния протокол към споразумението.

ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА ЕС В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ИТДУ

Регламент (ЕО) 428/2009 на Съвета на ЕС от 5 май 2009 г. за въвеждане на режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба определя общите правила на ЕС за контрол върху дейностите с ИТДУ, общ списък на ЕС за контрол и хармонизирана политика за изпълнението на разпоредбите на Регламента. Регламентът е изменен с:

- Регламент (ЕС) № 1232/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г., който въведе пет нови генерални разрешения за износ на ЕС с цел подобряване на конкурентоспособността на индустрията и създаване на равни условия за износителите от ЕС;
- Регламент (ЕС) № 599/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г., който съгласно с чл. 23а, чл. 9 п-ф 1 и чл. 15 п-ф 3 предоставя правомощие на Комисията да приема делегирани актове в съответствие с член 290 от Договора за функционирането на ЕС, във връзка с изменения в приложение I към Регламент № 428/2009, попадащи в обхвата на член 15 от посочения регламент.
- Делегиран регламент (ЕС) № 1382/2014 на Комисията от 22 октомври 2014 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 428/2009 на Съвета за въвеждане режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба.

Приложение I на Регламент (ЕС) № 428/2009 с последните изменения и допълнения (Списък на ИТДУ) обединява изделията, определени за контрол от международните режими за експортен контрол и международни конвенции и договори за неразпространение. Списъкът съдържа ИТДУ, разпределени в 10 категории: ядрени материали, съоръжения и оборудване; специални материали и свързаното с тях оборудване; обработката на материали; електроника; компютри; телекомуникации и информационна сигурност; сензори и лазери; навигационно и авиационно оборудване; морски системи; космически апарати и силови установки и свързаното с тях оборудване, компоненти, материали, технологии и софтуер.

Предвидени са следните видове разрешения за износ:

- шест ГРСИ с определен обхват по отношение на вида на ИТДУ и крайните местоназначения;
- национални генерални разрешения за износ, които се публикуват, ако са в съответствие със съществуващите ГРСИ²;
- глобални разрешения за износ, които се издават от националните органи за един износител и могат да обхващат определен тип или категория ИТДУ³, което е валидно за една или повече държави или крайни потребители;
- индивидуални разрешения за износ на ИТДУ за определена държава чрез една доставка или частични доставки на основание на договорни отношения между износителя и чуждестранния контрагент.

² с изключение на посочените в Приложение Iж

Разрешителен режим може да бъде прилаган и по силата на т.нар. „всеобхватна клауза“ (*„catch all clause“*) по отношение на износа на изделия и технологии, които не са включени в Приложение I на Регламент (ЕО) 428/2009 и са налице основателни причини да се счита, че могат да бъдат използвани за производство и разпространение на ОМУ или са предназначени за военна крайна военна употреба в държава, спрямо която има наложено оръжейно ембарго на ООН, ОССЕ или ЕС. ДЧ могат по изключение да наложат допълнителен контрол върху изделия извън Приложение I от съображения за гарантиране на обществената сигурност и защита на правата на човека. ДЧ на ЕС са длъжни да предприемат допълнителни мерки по прилагането на Регламент (ЕО) 428/2009.

Основен принцип е спазването на общи правила и прозрачност, изразяващи се в обмен на информация по отношение на издадени разрешения, направени откази по заявления за износ чрез прилагането на т. нар. „*no undercut*“ политика. Този термин означава недопускането на износ от ДЧ, в случаите когато за идентична сделка е направен отказ от друга ДЧ. В тези случаи е предвидена процедура за провеждане на консултации с държавата, издала отказа, преди вземане на решение по аналогичната сделка.

Експортният контрол обхваща и т. нар. „нематериални трансфери“ (*„intangible transfers“*), които се отнасят за предаването на софтуер и технологии чрез електронни медии, включително и чрез факс, телефон, електронна поща или други електронни средства. Този контрол се прилага и по отношение на предоставянето на знания и техническа помощ чрез обучение, предаване на умения или консултантски услуги, включително и случаите, когато това става чрез устно предаване на съответната информация.

Наличието на обща система за контрол дава възможност за свободно движение на ИТДУ в рамките на единен вътрешен пазар на ЕС, с изключение на някои особено чувствителни изделия, чиито трансфер в рамките на ЕС е предмет на предварително разрешение. Тези изделия са изброени в Приложение IV на Регламента. По отношение на търговията с ядрени материали, Регламентът допринася за постигането на целите на Европейската общност за атомна енергия и на мирното използване на ядрената енергия.

СЪТРУДНИЧЕСТВО В ОБЛАСТТА НА ЕКСПОРТНИЯ КОНТРОЛ НА ИТДУ

Дейността на ЕС в областта на експортния контрол и неразпространението на ОМУ е тясно свързана с работата на международните режими и организации за експортен контрол. Тя е предмет на обсъждане и дискусии в специализирани работни групи към Съвета на ЕС и ЕСВД:

➤ **РАБОТНА ГРУПА ПО ИТДУ** (*Working Party on Dual-Use Goods*) към Съвета на ЕС. През 2014 г. продължи прегледа на политиката в областта на експортния контрол на ИТДУ, обмена на информация между лицензиращите органи на ДЧ и прилаганите най-добри практики, анализираха се тенденциите във връзка с издадените откази от ДЧ. Проведени бяха различни мероприятия с трети страни: диалог ЕС-Япония, работна среща ЕС-Китай по въпросите на високите технологии, обмен на информация ЕС-Норвегия, стратегически анализ на търговията с ИТДУ ЕС-САЩ.

➤ **КООРДИНАЦИОННА ГРУПА** (*Dual-use Coordination Group Meeting*), създадена съгласно чл. 23 на Регламент (ЕО) № 428/2009 и председателствана от ЕК, обсъжда и проучва различни въпроси, свързани с техническия обмен на информация в практическото прилагане на експортния контрол, участва в изготвянето на годишния доклад на Комисията и оценката на въздействието, в актуализирането на електронна система за обмен на откази за издаване на разрешения за износ на ИТДУ - DUES и други. През 2014 г. бе актуализирана и корелационна таблица между комбинираната номенклатура и контролните позиции на ИТДУ, публикувана на страницата на ЕК (http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=bg). В резултат на работата на групата на 13.02.2015 г. в Официалния вестник на Европейския съюз е публикувана обобщена информация относно националните мерки, приети от ДЧ в съответствие с чл. 25 на Регламента.

ДАННИ ЗА ИЗНОС, ТРАНСФЕР, ВНОС, ТРАНЗИТ НА ИТДУ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ ПРЕЗ 2014 Г.

Физическите и юридическите лица подлежат на регистрация за извършване на износ и трансфер на ИТДУ. Регистриращ орган е министърът на икономиката. Регистрация за износ и трансфер, и регистрация за брокерска дейност с ИТДУ е извършена за срок от пет години, като всяка следваща регистрация - за същия срок.

През 2014 г. министърът на икономиката е издал **14** удостоверения за право за извършване на износ и трансфер на ИТДУ и **2** удостоверения за право за извършване на брокерска дейност с ИТДУ, за които се поддържа публичен регистър.

➤ **ИЗНОС И ТРАНСФЕР ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ НА ИТДУ:**

През 2014 г. е реализиран износ и трансфер на ИТДУ на обща стойност **5 839 196 евро**. В тази стойност е включен осъществения износ и по издадени от 2013 г. разрешения за износ на ИТДУ.

През 2014 г. са издадени **18** индивидуални разрешения за износ на обща стойност **3 871 582 евро**, по които е извършена реализация на обща стойност **4 542 952 евро** (в т.ч. едно разрешение за износ на изделия, извън посочените в Приложение I на Регламент (ЕО) № 428/2009, за които са налице условията на чл. 4, параграфи 1 - 5 от същия регламент, 4 разрешения за износ на ИТДУ, издадени през 2013 г. и по ГРСИ № EU001 по постъпили 25 декларации за осъществен износ на ИТДУ, възлизащ на стойност 899 607 евро). (Приложение 5)

През 2014 г. Междуведомствената комисия е издала **2** разрешения за трансфер на стойност **3 494 860 евро**, като частична реализация е извършена само по едно на стойност **1 296 244 евро**. (Приложение 5)

За същия период в Министерство на икономиката не са постъпвали декларации за извършен трансфер за територията на Р България от територията на друга държава членка на ИТДУ, които са включени в категория 0 от Приложение I на Регламент (ЕО) № 428/2009.

➤ **ВНОС НА ИТДУ:**

През 2014 г. са издадени **15** удостоверения за внос на стойност **80 120 674 евро**, по които е извършена реализация на стойност **71 696 391 евро** (в т.ч. и по удостоверения за внос, издадени през 2013 г.) (Приложение 6)

➤ **ТРАНЗИТ НА ИТДУ И БРОКЕРСКИ СДЕЛКИ С ТЯХ:**

През 2014г. Междуведомствената комисия не е издавала разрешения за транзит на ИТДУ и разрешения за брокерски сделки с тях.

➤ **ОТКАЗИ ПО ПОДАДЕНИ ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ИЗНОС И ТРАНСФЕР НА ИТДУ И УДОСТОВЕРЕНИЯ ЗА ВНОС НА ИТДУ:**

През 2014 г. не са издавани откази по подадени заявления за износ и трансфер на ИТДУ и не е отказвано регистриране на внос на ИТДУ.

ПРИЛОЖЕНИЯ

**ДАННИ ЗА ИЗНОСА, ВНОСА И ТРАНСФЕРА НА
ПРОДУКТИ, СВЪРЗАНИ С ОТБРАНАТА, И НА ИЗДЕЛИЯ И
ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА**